

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

**Державна судова
адміністрація України**

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
*(згідно з частиною 3 статті 15 Закону України «Про Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини»)*

Статтею 3 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я є найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини і громадянина закріплено у Розділі II Конституції України та, відповідно до статті 22 Основного Закону України, не є вичерпними, гарантуються і не можуть бути скасовані.

Відповідно до статті 3 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина, метою якого є:

захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України;

додержання та повага до прав і свобод людини і громадянина у відносинах, що виникають між юридичними особами публічного та приватного права, а також фізичними особами, які перебувають на території України, у випадках, передбачених окремим законом;

запобігання порушенням прав і свобод людини і громадянина або сприяння їх поновленню;

сприяння приведенню законодавства України про права і свободи людини і громадянина у відповідність до Конституції України, міжнародних стандартів у цій сфері.

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції

проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 3 Європейської конвенції з прав людини, статтею 28 Конституції України визначено, що нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню.

Ніхто не повинен зазнавати тортур, або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Мною, у межах здійснення парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захисту прав кожного на території України, на підставі статей 13 та 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», а також виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, виявлено порушення прав людини на захист від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання у діяльності Хотинського районного суду Чернівецької області (далі – суд, Хотинський районний суд).

Так, 22 листопада 2024 року представниками національного превентивного механізму (далі – представники НПМ) проведено відвідування Хотинського районного суду, як місця несвободи, в якому встановлено факти порушень прав людини та недоліки, що потребують вжиття заходів реагування і усунення причин та умов, що їм сприяють.

Представниками НПМ встановлено порушення вимог пунктів 6.5.1 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі – ДБН Суди) та 9, 10 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція), а саме: у приміщенні суду відсутні камери для обвинувачених (підсудних), засуджених осіб, а також приміщення для розміщення особового складу варті.

Особи, які перебувають під вартою, утримуються у стаціонарному загородженні в залі судового засідання або в спеціальному автомобілі. Така практика не забезпечує роздільного тримання чоловіків і жінок, дорослих і неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, яким заборонено

контактувати між собою. Очікування судового засідання у стаціонарній загородженій кабіні чи спеціальному автомобілі призводить до тривалого перебування підсудних в умовах, що є неприпустимими та не відповідають міжнародним стандартам прав людини.

Установлено порушення вимог пункту 7.1.9 ДБН Суди та пункту 13 Інструкції, а саме: маршрут конвоювання підсудних до зали судових засідань для розгляду кримінальних справ не ізольований. Обвинувачені, (підсудні), засуджені конвоюються доступними для третіх осіб коридорами, що призводить до порушення їх прав та прав оточуючих на безпеку.

Окрім того, коридори, якими здійснюється конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених не обладнані кнопками звукової сигналізації.

У порушення вимог пункту 14 Інструкції у суді відсутній спеціальний бокс або огорожена стоянка для заїзду спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених.

У порушення вимог пункту 15 Інструкції у суді не встановлено систему відеонагляду в залі судового засідання та в частині коридору, що веде до службового входу/виходу, де проходить маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених. Окрім того, під час перевірки групою НПМ було виявлено, що наявні камери відеоспостереження знаходяться в несправному стані.

У порушення вимог пунктів 6.5.1, 9.9 ДБН Суди в приміщенні суду відсутній спеціальний санвузол для обвинувачуваних (підсудних), засуджених.

У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, пункту 6.5.2 ДБН Суди, у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними), засудженими, що унеможлиблює реалізацію їх права на професійну правничу допомогу.

Зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини, яке призводитиме до виплат Україною значних сум коштів в якості компенсації.

Згідно із пунктом 1 статті 46 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та статтею 2 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» рішення Європейського суду з прав людини є обов'язковими для виконання.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху.

Встановлено, що приміщення суду не адаптовані для потреб маломобільних груп населення та осіб з інвалідністю відповідно до вимог Державних будівельних норм України В.2.2–40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд.

Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність).

У порушення вимог пункту 11.5 ДБН Інклюзивність, санітарні вузли у приміщенні суду не пристосовані для користування маломобільними групами населення у зв'язку з відсутністю у них поручнів та можливості людині на візку потрапити до санітарної кімнати.

За результатами відвідування суду представником Уповноваженого у Чернівецькій області до Територіального управління Державної судової адміністрації в Чернівецькій області та Хотинського районного суду Чернівецької області направлено лист від 06.12.2024 № 16984.2/24/53 та копію звіту про результати відвідування суду представниками НПМ для опрацювання та вжиття заходів відповідно до компетенції з метою запобігання порушень прав людини, а також нових звернень до Європейського суду з прав людини, що у свою чергу, може призвести до значних фінансових зобов'язань для України у вигляді компенсацій.

У відповідь на зазначений лист Територіальним управлінням Державної судової адміністрації в Чернівецькій області надіслано лист від 03.01.2025 № 133/1/25 про виконання рекомендацій за результатами відвідування суду представниками НПМ.

Однак, в ході опрацювання зазначеного листа встановлено, що недоліки та порушення, виявлені в ході відвідування суду, не усунуті, надані рекомендації не виконані через відсутність технічної можливості забезпечити та облаштувати приміщення суду відповідно до національних та міжнародних стандартів.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, обумовлених діями або бездіяльністю керівництва Хотинського районного суду, державного органу системи правосуддя та його територіального органу в Чернівецькій області, а також приймаючи до уваги те, що:

відповідно статті 151 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», пункту 2 Положення про Державну судову адміністрацію України, затвердженого Рішенням Вищої ради правосуддя № 141/0/15-19 від 17.01.2019, Державна судово адміністрація України здійснює організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади з метою створення належних умов функціонування судів і діяльності суддів,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених порушень, зокрема:

1.1. Облаштувати в будівлі суду камери для обвинувачених (підсудних), засуджених не менш ніж 4 м² виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ, приміщення для розміщення особового складу варті та санітарні вузли;

1.2. Обладнати приміщення суду системою відеонагляду у залі судового засідання, коридорах, де проходить маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камер до залів судових засідань;

1.3. Обладнати бокс для заїзду спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або огорожену стоянку для спеціального автотранспорту варті (при неможливості обладнання боксу);

1.4. Забезпечити ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камер до зали судових засідань для розгляду кримінальних справ;

1.5. Обладнати коридори, якими здійснюється конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених кнопками звукової сигналізації;

1.6. Облаштувати суд кімнатою для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними), засудженими;

1.7. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду.

2. Вжити заходів щодо притягнення винних осіб до встановленої законодавством відповідальності.

3. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого.

Звертаю увагу, що відмова органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, їх посадових і службових осіб від співпраці, а також умисне приховування або надання неправдивих даних, будь-яке незаконне втручання в діяльності Уповноваженого з метою протидії передбачають відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток:

1. Звіт за результатами відвідування Хотинського районного суду Чернівецької області на 9 арк. у 1 прим.

2. Лист-відповідь від 03.01.2025 № 133/1/25 на 21 арк. у 1 прим.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Ісопенко Ірина 095 020 04 71

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з
прав людини
№415.2/25/53 від 13.01.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 13.01.2025 16:53
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400